

ЄВГЕН МИКОЛАЙОВИЧ КОНДРАТЮК

До 85-річчя з дня народження

Існування будь-якого закладу завжди пов'язано з іменами людей, які присвятили своє життя його становленню і розвитку. Коли згадують Євгена Миколайовича Кондратюка, на думку спадають дві назви: Донецький ботанічний сад НАН України та Криворізький ботанічний сад НАН України.

У наймальовничішому куточку Донецького ботанічного саду стоїть погруддя Євгена Миколайовича, і цей куточок є майже священний не тільки для співробітників, а й для гостей саду. Адже завдяки наполегливості та працьовитості цієї відомої людини наш сад став відомим не тільки в Україні, а й у цілому світі.

Євген Миколайович Кондратюк (10 жовтня 1914 – 21 вересня 1992) прожив довге, насичене подіями життя. Головні з них були пов'язані з розвитком ботанічної науки в системі Академії наук України, будівництвом ботанічних садів в індустріальних регіонах. Опису його творчого шляху присвячено десятки статей, а список основних праць ученого налічує понад 450 назв. Інтереси Євгена Миколайовича Кондратюка охоплювали різні наукові проблеми: систематика та ви-

доутворення у рослин, теорія та практика будівництва ботанічних садів, інтродукція та взаємодія рослин і промислового середовища, охорона рослинного світу, збереження генофонду, раціональне використання рослинних ресурсів та ін.

Відомий учений у галузі ботаніки, Заслужений діяч науки, лауреат премії ім. М.Г.Холодного НАН України, член-кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор Є.М.Кондратюк народився 10 жовтня 1914 р. в селянській ро-

дині на Житомирщині. Уся подальша наукова діяльність Євгена Миколайовича була пов'язана з Україною. Він працював викладачем Житомирського сільськогосподарського інституту (1939–1941, 1946–1949), в Інституті ботаніки ім. М.Г.Холодного АН України та в апараті Президії АН України (1949–1959), директором Центрального ботанічного саду АН України (1959–1965), завідував кафедрою ботаніки Української сільськогосподарської академії (1965–1970), очолював Донецький ботанічний сад АН України (1970–1986), останні роки свого життя був радником дирекції ботанічного саду. Необхідно зазначити, що Євген Миколайо-

вич проявив себе не тільки у мирний час, а й захищав Батьківщину у діючій армії у роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945). Понад півстоліття (1939–1992) Євген Миколайович присвятив вивченню рослинного покриву України. Він одним з перших зрозумів необхідність розробки фундаментальних проблем у системі зелена рослина – промислове середовище, що нині сформувалися у новий напрям ботанічної науки – промислову ботаніку, яка є один з пріоритетів наукової діяльності Донецького ботанічного саду.

Загальне визнання та славнозвісність Є.М.Кондратюка як систематику рослин принесли його наукові дослідження з систематики та філогенії хвойних України. Вони стали вагомим внеском у розвиток усієї ботанічної науки. Він є автор п'яти нових видів роду *Pinus* L. Євген Миколайович опрацював для "Флори України" роди *Achillea* L., *Parmica* Neck., описав новий вид *Achillea inundata* Kondr.; був співавтором першого у нашій країні атласу плодів і насіння бобових.

Проте найповніше таланти Євгена Миколайовича Кондратюка як вченого-енциклопедиста, який уміє чітко і переконливо ставити завдання, та людини з хистом організатора розкрилися у донецький період діяльності. Донецький ботанічний сад було відкрито 1977 р., а вже у 1982 р. колективу саду було присуджено медаль Програми ООН з питань охорони навколишнього середовища (ЮНЕП). Завдяки притаманним Євгену Миколайовичу рисам характеру полем діяльності Донецького ботанічного саду* стає весь Донбас. Невгамовна енергія вченого потребує виходу – так виникає ідея створення опорних пунктів Донецького ботанічного саду в Бердянську, Кривому Розі, Луганську.

Широта поглядів Євгена Миколайовича Кондратюка проявляється у величезній кількості питань, які ним вирішувались. Окрім традиційних для ботанічного саду питань інтродукції та акліматизації рослин, вчений велику увагу приділяв охороні рослинного покриву, його раціонального використання та відтворення, стратегії охорони фіто- та генофонду, мобілізації рослинних ресурсів. Важливою ділянкою діяльності Євгена Миколайовича було встановлення міжнародних зв'язків: вчений співпрацював з Польською, Чеською та Болгарською академіями наук.

Є.М.Кондратюк завжди дбав про підготовку молодих наукових кадрів, керував роботами аспірантів і студентів. Під його керівництвом підготовлено понад 20 кандидатських та 5 докторських дисертацій, його учні очолюють Донецький та Криворізький ботанічні сади.

Будучи завжди у вирі подій, Євген Миколайович мав безліч нових ідей. Багато з них були втілені за його життя, решта продовжує жити в діяннях учнів Євгена Миколайовича.

Євген Миколайович Кондратюк був справді світлою людиною. Він випромінював доброзичливість, життєрадісність, інтелігентність, увагу до співбесідника, бажання допомогти. Усі ці якості ставали ще виразнішими на фоні життєдайного гумору Євгена Миколайовича, а також його вміння бути цікавим та дотепним розповідачем. Він користувався любов'ю та щирою повагою людей, які його оточували.

Ім'я Євгена Миколайовича Кондратюка завжди будуть пам'ятати усі українські ботаніки, а також гості Донецького та Криворізького ботанічних садів, яким пощастило бути на алеях садів, створених його знанням, вмінням, фантазією та ентузіазмом.

О. З. ГЛУХОВ